Број 229. У Новом Саду у петак 12. октобра 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светом.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Појединн бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Појединн бројеви стају 10 потура.

Изненађење

у Хрватској и Славонији.

Оно, што се догодило прошлог уторника у Загребу, томе можда нема примера у политичкој историји... Изненада, да нико и не сања, распуштен је сабор Хрватске и Славоније, а брзојав јавља, да ће нови избори бити сад између 24. и 28. октобра по нашем календару... Дакле за мање од 14 дана.

Јел и ово уставност? Кад ће да се договоре управе странака, кад ће да се поставе кандидати, кад да се држе зборови, кад ће посланици да положе рачуна о свом раду, да држе програмне говоре, кад да обавесте народ? Та ово је управо — мучки.

Народ треба да бира по својој вољи, после договора, после промишљања, а овде је учињено све, да му не оставе времена, да се скупи, обавести, договори, спреми се.

Са владом је друго. Њени су чиновници организовани, готови, она је још израније све знала и све спремила у највећој потаји?

Па зар још може бити речи о народном праву? О уставности? Све јаче излази на видело, да је народно право на папиру, а да се чини све могуће, да се народно право изигра и онемогући. Да су опозиционе странке у Хрватској и Славонији на свом месту, оне би све одреда требале да протестују против таквих избора, против тако кратког рока и да се не упусте у изборе. Јер по закону, од дана распуста сабора па до састанка новог сабора има времена три месеца...

Колико су неприродне све прилике, које постоје у Хрватској и Славонији, види се и из овога: Сабор се разилази за пола часа, гаси му се право, нестаје га, а бира у том последњем часу заступнике за угарски сабор, који ће радити, док нов сабор не изабере нове заступнике. Ти заступници треба да су чланови хрватског и славонског сабора а ови нису, престали су то бити одмах после ½ сата. Јесте то по закону, али је неприродно... Друго би било, да народ сам, непосредно бира заступнике за угарски сабор. Овако се она неприродност најбоље показала овом приликом.

Но да оставимо све то на страну, па да се запитамо: Како стоје Срби према новим изборима? О српском клубу да и не говоримо. Он је упро погледе у бана, па како бан нареди.

Но шта мисли опозиција? Колико смо ми извештени, изасланици радикалне странке договарали су се још пре више месеци са самосталном странком, па је било речи и о држању при идућем избору. Онда је на том претходном договору решено, да се упусте у изборе, но остало је, да се још све то поднесе широј конференцији...

Прилике у Хрватској и Славонији су нешто другче но у Угарској. Тамо није census тако разан, није друкчији у српским крајевима, тамо нису онако заокружени срезови, али је исти систем, иста неправда и незаконитост при изборима. Каква ће она бити при овим изборима, познаје се по вечерњу, познаје се како је распуштен стари сабор, а расписани нови избори.

Главно је у Хрватској и Славонији, да су и самостална и радикална странка тражиле споразума и договора и траже га. И сви су изгледи, да ће коначно заједнички решити овако, а онако. Код нас у Угарској, либерална странка, управо дружина око „Браника“ одбила је заједничко договарање и кренула да обрука народ. Желимо, да се то у Хрватској и Славонији не догоди.

Ко је издајица?

IV.

Да би смо се потпуно разумели, морамо пре свега расправити питање: Како се брани патријарх Георгије Бранковић пред државним властима и чиме се брани?

Да утврдимо најпре чињенице. Када су почеле излазити „пригодице“ Његове Заборавности дошло је то до знања и државним властима, па и највишем месту. Његовој Заборавности било је то веома неугодно и престо патријаршески почео се здраво под њиме да љуља. „Пригодице“ те износила је радикална странка у своме органу „Застави“.

Орган српске самосталне странке „Србобран“, донео је у почетку о томе белешку и изразио своје уверење, да ту ствар треба сабор да извиди и изведе ствар на чисто, па је и зачутао. Слушао сам недавно од једног Србина, високог чиновника, како се упливни мађарски политичари љуте на радикалну странку...

„Мислите ли ви — рекоше они том Србину — да су наши епископи свеци? Боже сачувај, има их и код нас свакојаких. Ал' да наши епископи ма и на сред пијаце краду, па да их ухвате, ми о томе у јавним листовима не би ни писнули? Ваш патријарх у тишини забаглио прстима по вашим општинама и народним фондовима, а ви надали дреку, као да ће сав свет због њега пропасти. Тако се то, господине мој, у изображеном свету не ради. Ви сте последњи свет на свету“. А ја сам се — вели мој Србин чиновник — на то јако застидео.

Боже мој, баш нас има свакојаких. Патријарх наш краде, а Србин чиновник се стиди и једи због тога, што се то износи на јавност. Да богме, има човек и право. Ако какав прегладнели сиротан украде лепчић или гуску какву, за јаку одмах тог безобразног лопова и у бутурницу с њиме! Гле несретника, како се заборавио, па пограбио — туђе! Ал' ако се „заборавио“ какав велики богати господин, па пограбио туђе, онда ми треба да се стидимо и разбијемо главу ономе, који се усуди, да о том грабежу јавно коју рече.

Пратећи писање „Србобраново“ дошао сам до уверења, да ваљада и он тако мисли, као тај Србин чиновник и мађарски меродавни кругови, па је сигурно за то, о томе и зачутао. Но сасвим се друкчије понашао наш новинарски „сабрат“, орган либералне странке „Браник“. Он је негодовао тако безобзирно писање о нашим црквеним великодостојницима, јер се тиме руши углед „цркви“.

„Браник“ га је — и ако прикривено и неодлучно — али ипак бранио. Боже мој, да чудних појмова! Његова Заборавност краде, седи на својој патријаршеској столици, гњави све отреситије општине и људе, руши и поткопава нашу автономију, а они, који ту истину износе на јавност, ти руше углед „цркви“! Та по богу браћо, ваљда тек Његова За-

ПОЉИСТАК.

ЈЕДНА ПРИЧА.

Написао: Бенедек Елек.

Ана беше најлепша жена у селу, т. ј. онда, кад је била у пуном цвету свом. А њена кћи Дана беше опет најлепша девојка. Кажу, да је Дана била тако лепа, да се у сунце могло гледати, ал' у њено лице никако. Имала је дивну смеђу косу, очи плаве као ведро небо, а лице бело као млеко. И велико је чудо, што ово девојче не упаде у очи каквој богатој самохраној госпођи. А да је види једна од тих богатих госпођа, зацело би дала небројено благо и Дани и њеном оцу, који беше сеоски бојтар, сирома као црквени миш, а отац десеторо живе деце. И доиста, само једног сиромашка може Бог обдарити толиком децом.

У осталом, кад смо се боље упознали с Аном, и видели из њених речи, како, као проста жена, уме да даде лепих израза својој материнској љубави, и да јој толика деца нису ни мало на терету, чисто би зажелели, да каква богата госпођа и нехотице натрапа на наше село, да тражи за себе подсвојче. И та би госпођа онда имала прилике, да чује баш из Анини уста, шта је дете правом мајчину срцу.

Од десеторо деце Аниних, било је шест ушкармаца и четири девојке.

Сви десеторо беху лепи, што'но реч, као намоловани. Па и они нејачки дечаци, што су помагали оцу чувати волове. Ни киша, ни ветар, ни врели зраци јарка сунца, нису могли да нахуде њиховој лепоти. А шта ту ваздан и да околишимо, кад је леп тај влашки сој. Мушки воле пастирски живот. Телесној лепоти женскиња не може да нахуди ни пољски рад, ни рад од јутра до мрака по кући. А Ана нам је жив пример, да лепоти влашког женскиња не нахуде ни многа деца. Мазањем лица већ се остари, и то пре времена. Али сикуљска Влахиња неће нипошто фарбати свога лица Не би могла да се скраси међу другим женама, кад би белила свога лица.

Ана, дакле, беше најлепша жена у селу, а деца су јој сва за углед сликару. А нарочито Дана. Дана, што онако уме да игра.

Ми смо је прозвали играчица Дана. Често је долазила нашој кући, а с њоме и друга браћа и сестрице јој, који још нису били дорасли, да иду у шуму: Ева, Цветко, Петар, Николица и најмлађа сестрица: Борица. С Даном свега шест. Они други су у шуми. Међу овима беше и један ислужени војник. Гле, па Ана беше ипак најлепша жена у селу.

— Ал' већ видићете. Дана ће бити још лепша жена.

Просто да је поједеш, не друго, кад би је окружили браћа и сестрице, а Дана у среди игра коло.

Рекох својима:

— Гледајте само, како је Бог обдарио ову девојчицу лепотом и чаробном милотом. Тако ти извија у игри, да то не можеш лепше ни замислити, камо л' од ње примити. То је само њој својствена игра, производ њеног тела и њене душе.

— Играј, Дано, играј!

И она се није дала молити. Смерно би се насмешила, мило главом махнула, па играла и заплетала.

И Дана поста наша љубимица, па и ако је Бог и нас обдарио децом, час по па би помислили: Ала би Дана пристала уз нашу децу. А где могу да буду сити њих шесторо, не би било гладно ни оно седмо. Али о том нисмо озбиљно премишљали. Дани је место међу њеном браћом и њеним сестрицама, у оној кући с једном собом, у оној уској авлији, где је осим куће била само још једна »зграда«, једна јадна, сламом покривена штала, у којој се једва могла сместити једна крава и три козе. Ове четири животиње су храниле млеком велику породицу, и добро су је хранили, јер сваком на оном белом лицу њихову руменила се ружа од здравља.

Али једног лепог мајског дана, кад би човек помислио, но, сад је весео цео свет, чујте

боравност није оличена црква! Ако је наша црква така, онда боље да нема ни нас, који имамо таку „цркву“. Не, не браћо! Црква је наша — „црква“ и да леко, врло далеко стоји од таких дугопрстих „Заборавности“.

Но није либерална странка остала само при тој прикривеној, срамежљивој одбрани. Када су за „оца Георгија“ наступила тежа времена и када се престо патријаршески под њиме стаде здраво љуљати, позваше га „народни“ људи око „Браника“, који тако силно љубе свој „народ“ и своју „автономију“ — у седницу Српске Матице, да му тамо „цвет Српства“ сав „научени“ свет српски пред лицем читавог света приреди овацију и довикне му громовито: **Живео! Живео! Живела Његова Светост; Његова Невиност!**

Истина, безобзирни радикали покварили су мало ту лепу хармонију, ал' зато нису криви били — либерали и клерикали. Па шта се хтело са тим слављењем? Хтело се рећи круни, влади, „изображеном свету“ и српском народу: да патријарх Георгије Бранковић ужива љубав и поштовање читавога наученог Српства и најнезависнијих људи српских. Хтело се је рећи: да „цвет Српства поштује патријарха и не верује у његову кривицу. Хтело се дакле довикнути најмеродавнијим факторима: фукара, олош сокак, диже ларму на Његову Светост, али цвет Српства уверен је о његовој потпуној **невиности**, зато му и виче у скупштини нашег ученога друштва, Матици, громовито: **Живела Његова Невиност!**

То је био план, то је био смер и значај те овације у Матици Српској. „Невиност“, „Невиност“ — а не „Његова Заборавност“ — то је био одјек — онога „живео!“

Је ли вам сада јасно, ко је бранио Његову Заборавност?

После бечкеречког збора питао сам једног угледнијег либерала: да ли се либерали кају због свога поступка са „бечкеречким збором“?

Ах на против, одговорио је он, ни најмање, то је било **врло паметно**, то наше држање! — Радо признајем да сам се на тај одговор јако изненадио а да су ме таке речи за часак збуниле. Но сетих се слављења у Матици и тада ми пуче пред очима.

Поступак са бечкеречким збором био је само допуњујућа слика — слављењу у Матици. Неучествовањем у бечкеречком збору хтело се рећи: радикалски олош, радикалски сокак опет хоће демонстрације против патријарха; али ми то нећемо, јер је патријарх невин. Ми нећемо на збор — и збор тада није више општи народни збор, него само радикалски! Ако се дакле буде на збору нападала Његова Светост, нека круна, влада и меродавни кругови знају, да то није **ОПШТИ** народни збор, него само радикалски, радикалски и радикалски!!! Нас либерала тамо нема, нема и нема!!! Опет дакле иста политика.

Изволите г. министре и највише место узети на знање: Олош сокак, разуздана радикалија хоће да одржи и одржаће свој „бечкеречки збор“ али нас, цвета Српства, нас либерала и автономаша, неће бити тамо. Није патријарх ништа крив, он је невин, ал олошу радикалском је он крив — што је жив.

„Браник“ се упео из петиних жила да осујети бечкеречки збор, претио је на послетку и протудемонстрацијом, не би ли власти дао тиме повода, да забрани збор. Викао је, колко га грло доносило: Либерали неће ићи на збор, не смеју ићи на збор, па кад је ипак на збору било неких либерала, који не хтедоше или не могоше разумети „високу и паметну политику“ свога либералног органа „Браника“, „Браник“ се задувао довикујући и доказујући: да бечкеречки збор није био општи народни збор, да је тамо било неколико стотина којекога и да је свега било две-три заблуделе овчице из тора либералног, које су тамо отишле из амбиције а не из уверења.

Разумете ли сада, зашто је требало распудити, онемогућити, омаловажити „Бечкеречки збор“? Разумете ли, зашто је то и данас још било „врло паметно“? Његова Заборавност је живо тапшала својој „народној гарди“ око „Браника“ а „Браник“ је живо доказивао Селу и другови ма, да то није „општи“ збор.

У гласилу радикалском писало се јавно, да тај збор мора заузети положај према пригодама Георгија Бранковића и да, ма и најблажије и достојанствено, ал' тек и пак мора у својој резолуцији и претставци на круну додирнути и то патријархово питање. Стати томе на супрот, није се чинило „Бранику“ паметно, а пропустити то, значило је скрхати штап над главом патријарха. Зло је дакле поћи а горе непоћи.

У тој недоумици нађоше наши превртљивци, Јануси, у Новоме Саду да би било најпаметније покварити бечкеречки и румски збор, или ако се то не узмогне, онда их пошто пото омаловажити.

Но да расправимо и друго оно питање. Видели смо јасно, ко је бранио оца Георгија? А да разјаснимо сада, како се бранио отац Георгије?

Када „пригодице“ нехтедоше умукнути, и када се стаде трести столица у Сијону, отац Георгије седе и написа дугу обрану највишему месту.

Све што радикали на мене износе, све је то лаж. Има додуше неких „неправилности“ и неких „нетачности“ ал' о крађи — ни говора. Та нисам ја изучен књиговођа а човек сам стар — забунио сам се, заборавио сам, а надокнадио сам, па видаћу и семинар; а тек после моје смрти видеће ваша Екселенција, да ћу ја бити највећи српски добротвор. Радикалима сам ја крив, што сам жив. Хтели би они не урачуњивог епископа Змејановића за патријара, па да баратају по цркви како они хоће и да се дочепају народних фондова, па да терају своју издајничку политику према мађарској држави и мађарској државној мисли. Но док сам ја жив, тога бити неће. А знали ваша Екселенција, ко су ти радикали и какви су то људи? То су највећи Мађарождери. Ти мрзе Мађаре горе него кугу и колеру. Ти би, да могу, појели сваки дан за фруштук по једног Мађара. Ја сам добар, добар домољуб, зато мене радикали и мрзе. Ти су људи већ као младићи лудовали за велико-српском издајничком мишљу; ти су се већ у младићком добу борили као својевољци за „српску државну мисао“; то су издајице домовине! Ти људи спремају буну у Босни и Херцеговини, ти буне православне и мухамеданце у Босни и Херцеговини, ти спремају комплоте, завере и атентате у Србији. То су опасне бунџије, завереници и издајници а с њима је сам олош, с њима је само сокак.

Да народ верује у моју кривицу, зар би српска самостална странка ћутала? Зар би уважена, интелигентна и домољубива либерална странка мене бранила? Зар би најученији и најуваженији људи у Српству приређивали мени славе, у Српској Матици? Уз мене је у овом питању не само наша автономна странка, него и странка самостална и странка либерална; а нека наша Екселенција не сметне с' ума, да су и странка самостална и странка либерална припознате странке народне, странке опозиционалне. Но то су у исто доба и странке хонетне, солидне, домољубиве; а радикална је странка, странка револуционарна, издајничка, странка олоша и сокака.

Тако је поручивао, тако говорио, тако и описивао отац Георгије, наш „смирени пастир“ и „отац народа свога“ свој „љубљени“ српски народ, своју „љубазну“ паству.

И тада паде она значајна реч на најмеродавнијем месту! „Сокак не сме имати право“! Његова Заборавност ликоваше, а јатаци Георгијеви задовољно трљаше прљаве руке своје.

Н—д.

Нови Сад, 11. октобра.

„Заставина лаж“. Др. Вучетић је једва једном признао у „Бранику“, да је био код министра-председника Села. Не брани се: — Зашто је отишао без знања одбора деветорице, зашто није позвао још неког, не говори о оном, о чему је управо била реч. Него вели: „Застава“ лаже, да је одмах после састанка др. Вучетића са министром председником Селом, изашао чланак у „Бранику“, да треба да се упустимо у изборе. Јер, вели „Браник“, др. Вучетић је био код министра-председника Села 14. априла 1899. године, а тек 9. априла 1900. излази чланак у „Бранику“ о активитету.

Није овде главно о времену и датумима. Главно је овде оно, о чему др. Вучетић избегава разговор. Но „Браник“ је и овде изврнуо ствар, само да може рећи, како „Застава“ лаже.

Да видимо ко лаже: „Застава“ је ону ствар изнела први пут у 224. броју у

само, шта се догодило. На вратма Данине куће приковали црвену цедуљу, а по двориштy ходао горе-доле ча-Данило, што је значило: Забрањен је сваком улазак у ову кућу.

— Шта је то, старче?

— Једна девојчица се разболела. Боле је грло.

— Коју то?

— Евицу.

И нехотице погледах на шталу, и гле, шта видех. Петоро деце вири из кетренца, као оно лашчићи из гнезда, те мотре, шта се догађа тамо доле.

Јер њих су ту сместиле општинске старешине, кад у кући нема више од оне једне собе. И за тим прође један дан, па два, а кад трећег дана, а оно донеше у кућу неофарбан сандук. Данина очајна дрека узбунила је сав комшилук. А плакала су и деца у кретренцу. Хтели су доле, али им је ча-Данило попретио прутом. И они су оданде морали да гледају. како Евицу носе у гробље. А кад се Ана посрћући вратила дома, те испружила била обе руке према штали и својој сирочади, Дана дршћућим гласом јој рече:

— Мама! Узми одавде Цветка, јер га боле грло.

И баш за то, што сам то сопственим својим очима видео, не могу то никад заборавити. Ана је безумно похитала онамо, те очајно узела дете, загрлила га и на своје груди притиснула.

— О, слатки мој Цветко! Зар сам и тебе за то родила, да те сахраним!

Да, и њега је родила, да га сахрани, њега, малога Цветка. Није ни мислила у своме простодушном уму, да је јутром и вечером слала својој деци у свакој честици млека — смрт. На то није мислио ни ча-Данило. Њега су поставили овде, да не пушта никог унутра. Па није ни дошао овамо нико, осим једине смрти. И осим смрти, само што дође ноћу отац, те крадом однесе Перицу и Николицу у шуму. Однео би био и Дану али она не хтеде да иде. Рече: Не носи мене оче. Носи само Перицу и Николицу, јер од њих ћеш имати користи. Они ће ти бар помоћи у чувању марве. А ја ћу остати с Борицом, па макар умрла.

О, Боже, и опет оглашују. Биће да је умро и Цветко Да, умро је. Па и на двогодишњу Борицу дошао је ред. И она мало за тим рече: Боле ме врат!

Остаде сама Дана. И она је запевала: — Боже, сви ћемо умрети!

А ча-Данило је тешио:

— Не бој се, ти нећеш умрети. Тебе воли Бог.

— А што не воли Евицу, Цветка, Борицу?

А ча-Данило ће на то мудро:

— Е, то је већ његова света воља!

А Бог је волео и њих, јер их узео себи, у свој рај, међу анђеле своје.

А Дана, је остала нами. Али шта рекох — нами. Она је још лепша, но што је била, јер туга за браћом и сестрицама учинила је још лепшом. А кад је сад запитамо:

— Но, лепа Дано, зашто нећеш да играш?

А она нам озбиљно и тужно одговара, као какав маторац:

— Не, господине. Не могу више да играм!...

З. В.

уводном чланку. Тамо је писало од речи до речи:

„Онда је др. Вучетић био код министра председника Села, а после тога још једном у министарству да ургира ствар. На кратко за тим, написао је др. Вучетић први чланак о томе, да би требало пробати с активитетом, јер су се променуле прилике“. Овде се дакле не вели, да је др. Вучетић написао чланак чим се вратио од министра-председника Села, него накратко после тога, кад је био у министарству да ургира ствар.

Кад је изашао тај чланак, др. Вучетић је написао нешто тавно, магловито, из чега нико није могао да ухвати: признаје ли он да је био код министра-председника Села или не?

А кад у „Застави“ у 228. броју, у другом чланку, узгред би споменуто: „То је било после његовог (Вучетићевог) састанка са министром Селом“, а др. Вучетић одмах се ухвати за то, што ту није поновљено оно, и онако опширно, као у 224. броју „Заставе“, где се рекло: „Онда је био др. Вучетић код министра-председника Села, а после тога још једном у министарству да ургира ствар. А накратко за тим написао је др. Вучетић чланак и т. д.

Овде се види шта је у ствари. Др. Вучетић не може да се брани у ствари, него чека згодну реч, коју да изврне... Бележимо ово, а згодном приликом вратићемо се још на ову ствар, јер је она веома значајна и потребна да се разуме: Зашто се дружина око „Браника“ упустила у изборе.

Нови Сад, 11. октобра.

Шуровање с противницима. Патријархова панчевачка „Народност“ препоручила је дружини око „Браника“ нека се једном за свагда окане шевардања, те нека се отворено прикључи умереним људима у политици. Не знамо дал за то, ил због другог, тек после тог савета догодило се ово:

Прошле суботе у 9 сати у вече, кад је стигао брзојав из Ст. Бечеја да Радовановић има у Ст. Бечеју преко 200 гласова већине и да се избор ближи крају, говорио је др. Вучетић са Радовановићем у гостионици Јелисавете. (То је у оној гостионици у којој је говорио Томић с Немешом.) Но није Радовановић прешао дру Вучетићу, као Немеш Томићу, но је др. Вучетић прешао Радовановићу.

И ево како је текла ствар. Др. Вучетић је поздравио Радовановића, а Радовановић то није „приметио“. За тим је др. Вучетић смешећи се пружио Радовановићу руку и рекао: Честитам Вам, Ваш је избор сигуран! На то је Радовановић може бити случајно пљунуо (јер код нас је још слободно пљувати по патосу, није као у Француској) погледао је дра Вучетића и отишао од оног стола. Др. Вучетић поче зверати, па онда се покуњен диже и он од стола. Јел тако било дру И. Вучетићу?! Било је сведока и Ви то не можете порицати.

Томић је разговарао с човеком који му је пришао и ви сте то назвали издајом. Зар да се дигао од стола и отишао, као Радовановић?!

„Шуровање“ није испало лији за руком. Мислио је, да пише у „Бранику“ једно, а у очи да се улагује... Ето тако је прошао лија. И ми то не би износили, јер је то његова ствар како ко с њим разговара, ал кад је већ почео у „Бранику“ да износи ко с ким говори, држимо да је потпуно заслужио, да изнесемо и ово његово „шуровање“. Од Томићева „шуровања“ није др. Немеш имао никакве хасне, ал од Вучетићева „шуровања“ с Радовановићем, добио је противник честитку шефа дружине око „Браника“. Сад што се та честитка није примила, томе није крив др. Вучетић. Можете ли и смете ли рећи дру Вучетићу да није тако?! Јест тако је било и нека Вам овај догађај послужи као наук, у сваком погледу. — Треба Вам.

Политички преглед.

Становиште посланичке словачке народносне странке. Престонички лист „Еђетертеш“ јавља, да су Словаци народњаци држали ових дана банкет у Турчанском Св. Мартину у славу своје победе приликом избора за угарски земаљски сабор. На том банкету била су четири словачка посланика, Јован Ружјак, Мартин Колар, Јован Балажек и Фрања Веселовски. А том приликом је била и конференција, да се загладе противности, што су избиле биле поводом избора између словачких радикала и народњака. Осим тога расправљало се питање, какав положај ће да заузму словачки посланици на земаљском сабору. И ако се одлуке конференције држе у тајности — вели „Еђетертеш“ — може се узети, да је одлучено, да се словачки посланици не придружују ни једној странци на сабору, па ни другој којој народносној групи. Својим гласовима ће пак потпомоћи у даним приликама ону странку, која је најближа њихову програму. Одма после отварања сабора, словачки посланици ће да уграбе прилику и развиће свој програм. Ова ствар је поверена липто сент-миклушком посланику Јовану Ружјаку. У конференцији је било и о томе речи, како да се назове словачка посланичка фракција. Неки од чланова су предлагали, да се назове „словачка народносна странка“ а други су били за то, да се назове „словачка странка права“. — Ако је ово истина, ми не знамо, зашто неки Словаци хоће да напусте старо историјско и у свом свету политичком познато име: „народносна странка“.

Везе између Србије и Црне Горе. „Глас Црногорца“ пише: „Долазак на Цетиње г. потпуковника Антонића, нарочитог изасланика Њ. В. краља Александра, што смо у потоњем броју објавили, јако нас је обрадовао, као што су сви српски листови радосно поздравили обновљене пријатељске односе између два стожера српскога народа.

На Цетињу и по свој Црној Гори није никад малаксавала вера у наше братске односе са Србијом, јер је ту било добро јамство — народна свест, и народна природна тежња, које су вазда раздробљени народ душевно уједињавале; и за то — можемо рећи и да нас нико не може порећи — ми смо се уздржавали од свега онога што смо на другој страни осуђивали, очекујући дан, да наставимо оне везе, које су биле онако свечано утврђене братским састанком Њ. крал. В. нашег узвишеног господара књаза са Њ. В. краљем Александром у Београду.

И за то данас тим већим задовољством поздрављамо нарочитог изасланика младога краља братске нам Србије, који је дошао са тако патриотском мисијом; и тим већом вером гледамо у трајност обновљених братских веза између две српске државе, у колико видимо, да се у оној нашој вери нисмо преварили. И док будемо верно следили природним народним тежњама и руководили се народном свести, које нас спајају у братску заједницу, сви спољашњи непријатељски упливи само ће моћи ту нашу заједницу све више снажити и развијати.“

Осуђени бугарски министри. Комисија коју је изаслао бугарски сабор, да испита оптужбу против бившег министарства, осудила је Иванчева и Тончева да плати сваки 50.000 франака кауције или иначе да се метну у затвор.

Француски сабор. У уторак била је прва седница француског сабора. Социјалисте су одмах биле употребиле прилику да нападну владу. Повода томе дао им је закључак радника за штрајковање. Напали су владу, а нарочито министра трговине, да су пренебрегли своју дужност, нису проучили раденичко питање, нити овима на сусрет изишли. И тако је у изгледу 1. нов. п. н. раденички штрајк, који може Француску довести до финансијалне пропасти. Дебата је била бурна и на крају усвојен је предлог министра председника Валдек Русоа да се ствар о раденичком питању повери једној комисији. За предлог је гласало 351 а против предлога 254. Већина, коју је влада данас имала разликује се од свију досадањих већина. Социјалисте, већи део радикала и националисте гласали су против владе, а све грађанске странке без разлике странака гласале су за владу.

Рат између Енглеске и Транзвала. Чича Кригер добио је од свога заступника Шалк Бургера извештај, да се 15 хиљада Капланђана придружило Бурима. Шалк Бургер јавља још чича Кригеру, да бурска ствар стоји врло добро. — Чича Кригер је и опет са непознате стране добио 2 милиона франака, како би се бурска војска што боље наоружала и снабдела са оним што јој је потребно. — Потврђује се вест, да се Солзбери ненадно вратио у Лондон на жељу енглеског краља. Овај хоће да се примену у јужној Африци најенергичније мере, како би се јужно афрички рат довршио још пре његова крунисања.

Највећи погорелци.

И онај, који има под месечну кирију најмању собицу, отказују му 15 дана у напред, те бар зна кад ће напоље. Бан Хедервари је сасвим изненада отказао посланицима Хрватске и Славоније, а они су имали квартир на пет година... Као да је упалио посланицима над главом саборницу, тако су се нагло нашла господа на улици.

Одмах после тог „пожара« састали се некоји Срби посланици, чланови »српског клуба« те се смеју. Смеју се; једва долазе к себи од силног смеја.

— Шта се толико смејете? пита их чика Стева. Зар вам је до смеја?

— Та ко се не би смејао? Јесте ли видели, како је опозиција зинула од чуда, кад је прочитан распуст сабора? Ха, ха!

— Ено их, где иду улицом као погорелци.

— Е, моја браћо, сви смо ми погорелци, каже чика Стева.

— Е гле! А зар ми нисмо постали изасланици за угарски сабор. Вући ћемо дијурне.

— Јест, јест, само да за то време не извуку асуру под нами. Ми морамо на угарски сабор, а ко ће радити за нас?

— Па то се зна! Његова Преузвишеност бан!

— Па то је баш главно. Све је у његовој руци.

— Наопако, ваљда је тек задовољан с нами?! Зар се ми нисмо добро владали?

— Јест, јест, ал ко је лане покретао нека српска питања?!

— Та јесу то чинила двојица, тројица, међу нами, ал су се одмах повукли, чим је бан дао руком знак, да престанемо.

— Не треба да нам даје ни руком знак, ми смо требали да читамо из његових очију. Неки су хтели да буду лепи на обадве стране. Ето нам сад. До мало је био бан само бан, а сад је постао и пан, господар.

— Па шта ћемо сад?

— Сад нема друге, него лећи на руду, умилостивити га, уверити га, да ћемо од сад бити још послушнији.

— И ено пред бановим двором гомила погорелаца српског клуба. Бан их не може све да прими, има посла, може му се и веровати. А многи морају на угарски сабор, на дужност...

Те тако не остаде друго, но дати мало писмена... Написати како ко мисли да ради, жели ли да покреће српска питања, или не. Мисли ли имати осим бана још какав програм...

Ах, како је то све лепо удешено! — Сироти погорелци! А сто пута сиромах народ, ако га ти највећи погорелци буду заступали!!

Вести из места и са стране.

Нема поште. Из данашњег брзојава, који смо добили из Будимпеште, види се да се особни воз сударио с теретним, због тога има данас закашњене од 2 сата и више, те с тога нисмо могли најновију пошту добити на време.

П. г. певачима и пријатељима словенске песме у Бечу. Добили смо ове редове: На прагу педесетогодишњице неуморног уметничког рада узима слободу најстарије словенско друштво у Бечу: „Словенско певачко друштво у Бечу“, обратити се на словенску јавност са молбом, да му и у будуће своје симпатије не само одржи него и повећа, и то са једне стране моралном потпором, која је у првом

реду потребна за успешан рад, а са друге стране сарадњом оних које је природа певањем обдарила — што је све веома потребно у почетку нове деценије с обзиром на веома озбиљну задаћу, коју је друштво, у интересу Словенства, себи за циљ поставило. Потребна је потпора свих словенских слојева да би тај свој задатак могло друштво успешно извршити! Треба да се сви словенски певачи под нашом заставом сакупе, коју је пре 40 година оснивач и председник друштва професор Ферхтгот Товачовски са малом четом одушевљених развио на обалама хладнога Дунава, уз њу пристану те да се свом снагом и одушевљењем словенској песми посвете! А и пријатељи узвишене идеје словенске заједнице нека би увећали редове помажућих чланова те да се са обзиром на материјално стање друштво ојача и учврсти! Друштвена се вежбања држе сваког петка у дворани академске гимназије I. Christinengasse 6. II. спрат и то женске од $5^1/_2$ до 7 а мушки од 7 до 9 часова у вече. Нови чланови примају се како овде тако и преко дана у друштвеној канцеларији I. Bräunerstrasse 7. I. спрат, где се и ближа обавештења дају. — „Словенско певачко друштво у Бечу". Председник: примарни лекар др. Јос. В. Дрозда, доцент на универзитету. Потпредседник: др. Ф. Видић. Тајник: В. Новак.

Принц Ђорђе и медвед. Из Мармарош-Сигета јављају за ову занимљиву ствар. Прошлог месеца су лов ловили на јелене у државним шумама надвојвода Јосиф Август и принц баварски Ђорђе. Надвојвода је са својом пратњом ишао у једном, а принц Ђорђе у другом правцу, а пратили су их шумари. У ходу понови принц ђорђе пред надшумарем своју жељу, да бар на једног медведа наиђу. И како су ишли кроз шуму читав сахат, одједаред чује принц ђорђе шум и виде, да на двадесет корачаја пред њим стоји голема зверка. И сад само ваља добро нишанити. И принц ђорђе запита сасвим равнодушно: — „Није ли то медвед?" — „И то један од највећих!" — И шумар помисли, да ће принц да одапне своју запету пушку, па да убије зверку. Али принц извади свој ловачки доглед, па онда је подуже гледао у великог медведа. За тим рече: „Ја сам га се доста нагледао, јер никад досад не видех медведа. А сад ћемо га пустити нека иде куд хоће, јер ја нећу да пуцам. Нећу да поплашим јелене". А медвед, кад чује кораке и шум, обазре се за часак, па кад виде ловце он побеже у провалију. Слаба му вера беше у великодушност принчеву, који га је поштедео.

Тајни полицај као љубавник. У Араду је један хусарски стражмештер завео и собом одвео једну лепу женицу. Преварени муж пријави ствар полицији, јер жени није било доста што га је изневерила, већ му је однела и 1600. кр. Арадска полиција повери једном својем тајном агенту да пронађе одбеглу женицу. Овај је у Кикинди доиста и нађе, али нуто беде сад он побегне с њоме и са оних 1600 круна. И тако је сад преостало полицији, да хвата свог тајног агента, само то ће мало потеже ићи, јер је овај доста вешт тајни полицај био.

Крајинско вино. Из Неготина јављају: Крајина је поново оживела својим чувеним виноградима. У томе предњачи Крајинска Винарска Задруга у Неготину. Она има најбољег црног и белог вина, на 2500 хектолитара од ове године. Ко познаје крајинско вино, тај ће се заиста обрадовати овој вести. А нарочито винарској задрузи има се највише заслуге на томе приписати.

Јермени у Мушу. Јермени у Мушу предали су руском консулу из Вана, који је дошао у Муш, молбеницу са 2.000 потписа, у којој моле да буду примљени у православље, како би дошли до заштите од курдскога беса. Јерменска григоријанска црква одвојила се од православне у шестоме столећу, иначе има са православном све каноне заједничке до тога времена.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ".

Стигли 11. октобра.

Будимпешта. Званичан лист објављује наименовање државног секретара Верешмартија за другог председника курије.

Беч. У сабору је дошло између Чеха и немачких националиста до трења.

Будимпешта. Особни воз који се из Будимпеште кренуо за Београд сударио се ноћас код станице франштатске са теретним возом. Три особе су тешко рањене а многе лако.

Лондон. Данас је министарска седница, која се саветује о томе, да се предузму енергичније мере како би се свршио рат у јужној Африци.

Нови Сад, 11. октобра.

„Србобран" износи у уводном чланку. да је положај усљед овог изненадног распуштања сабора још тежи, али је уверења, да Срби треба да ступе у изборну акцију и погледају свим опасностима у очи.

„Обзор" јавља да је 9. о. м. била код бана конференција вел. жупана, и створен закључак, да вел. жупани већ данас сваки у својој жупанији распишу саборске изборе, те да сви избори буду закључени до 24. окт. (6. нов.) Наредба у томе већ је издана и у неким котаревима почињу избори за 8—10 дана.

У уводном чланку тражи „Обзор": не бирати привржeнике бивше саборске већине, но бирати њене противнике. А цео последњи догађај обележава с речима: „Домовина страда!"

Исти тај чланак изишао је и у листу „Хрватска" гласилу странке права.

„Хрватско право" (лист чистих) има и сад старе фразе. Завршује: Бог и Хрвати! На посао Хрвати Старчевићанци!

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се распиисује стечај за

КЊИГОВОЂУ.

Плата је за сада 1600 круна.

Компетенти имају доказати да су више трговачке школе свршили и до сад у новчаним заводима радили; морају бити потпуно вични у банкарској струци.

Молбенице са сведоџбама имају се до 1. (14.) новембра о. г. управном одбору поднети.

Изабрани мора 1. јануара 1902. по римском календару место заузети.

Управни одбор
Српске задруге за штедњу
у Вел. Бечкереку.

649 1—3

Рабштерп Мор
НОВИ САД 217 55—
пециво шљивовице и комовице
ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА
МИЛЕНКА НИКОЛАЈЕВИЋА
У РУМИ 650 1—1
треба одма помоћника и практиканта.

ПРОДАЈА РАДЊЕ.

Шпецерајска и мешовита трговина са дозволом за пиће и трафиком, која постоји од више година у **Новом Саду** у лепом и живом сокаку. Годишњи обрт је 10 хиљада форината, и за сваког купца, који је усталац трговине, сигурна будућност. Може се здраво јефтино купити. Извештај под шифром: **„НАПРЕДАК"** на администрацију овог листа.
646 2—3

ВАЖНО
за виноградаре и гостионичаре.

Стављам учтиво до знања, да сам у своју кући, **НОВИ САД**, темеринска улица бр. 18. код **„белог коња"** отворио

ФАБРИКУ,
која пече ракију

по најновијој системи.

Господа виноградари и гостионичари, који имају комину или винску киселицу за пециво или за продају, нека је моја ракицница најтоплије препоручена

С поштовањем 629 3—3
Франц Моргенталер
Нови Сад, темеринска улица бр. 18.

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је овим пошт. публици до повољног знања ставити, да сам од *1. октобра и. р. о. г. напустио своју радњу код „Трубача" у Карловци и* **доселио се у ЗЕМУН** где сам преузео реномирану

КАФАНУ И ГОСТИОНИЦУ
„КОД ЗЛАТНОГ ПУЖА."

Молим штов. публику града Земуна и околине, а не мање и гг. путнике, да ме изволе и у овој мојој новој радњи посетити, а ја ћу се паштити, да брзом и тачном послугом, ваљаном кујном и добрим пићем као увек задобијем потпуно поверење мојих поштованих гостију.

С поштовањем
ПЕТАР СТАНИШИЋ,
гостионичар код „Златног пужа"
2—3 640 у ЗЕМУНУ.

ЗА IX. КОЛО

Приспели су разредни лозови кр. угар. повлашћене разредне лутрије

100.000 ЛОЗОВА, 50.000 ДОБИТАКА

СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ МОРА СЕ СА ДОБИТКОМ ВУЋИ

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕЋНОМ СЛУЧАЈУ

1,000.000 КРУНА.

Премија 600.000 круна, и још 49.000 велики и мали добитака подељено у шест разреда.

Цена за I. разред $^1/_8$ осмина круна 1·50, $^1/_4$ четвртина круна 3·—, $^1/_2$ половина круна 6·—, $^1/_1$, цели лоз круна 12·—

Главна колектура банкарске и мењачке радње
МИРОСЛАВА СПАИЋА,
579 7—10 **у Митровици [Сремској.]**

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ!

Да можемо п. н. публици вароши **Новог Сада и околине** што величанствено пружити, отварамо **у Новом Саду, главна улица бр. 3. — на ћошку Дунавске улице — 15. августа ове године**

НОВО ВЕЛИКО КОНФЕКЦИОНО И ОД КРЗНА
СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

какво се само у престоници може наћи.

Елеганција, безприкоран крој и избор, каквога још никад у Новом Саду не беше у конфекцији и од крзна одело за господу, госпође и децу, ставља нас у тај положај, да можемо поштованој п. н. публици

СВЕ МОГУЋЕ ПРОБИТКЕ ПРУЖИТИ.

Обећавајући најсолиднију послугу и **НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ**, молимо да наше ново подузеће имате доброту потпомоћи.

С високопоштовањем

Нова радња главна улица број 3. **ВИГЕНФЕЛД И ШРАЈБЕР** **у Новом Саду** главна улица број 13.
439 12—20

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.